

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ГЕОТЕХНІЧНОЇ МЕХАНІКИ
ім. М.С. Полякова

Геотехнічна механіка
Геотехническая механика
Geo-Technical Mechanics

МІЖВІДОМЧИЙ ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Головний редактор академік НАН України А.Ф. Булат

Збірник засновано в 1993 році

Випуск 121

Дніпропетровськ • 2015

Затверджено до друку Вченою Радою Інституту геотехнічної механіки ім. М.С. Полякова НАН України.

Редакційна колегія:

головний редактор – академік НАН України *А.Ф. Булат*;
заступники головного редактора – чл.-кор. НАН України *О.І. Волошин*;
д-р техн. наук *О.П. Круковський*;
відповідальний секретар – д-р техн. наук *В.Г. Шевченко*.

Члени редакційної колегії:

д-р геол. наук *В.А. Баранов*; д-р геол. наук *К.А. Безручко*; д-р техн. наук *Б.О. Блюсс*; д-р техн. наук *Л.М. Васильєв*; д-р геол.-мінерал. наук *П.Ю. Гожик* (Інститут геологічних наук НАН України, директор інституту); д-р техн. наук *В.І. Дирда*; чл.-кор. НАН України *Е.І. Єфремов*; д-р техн. наук *Є.С. Лапшин*; д-р техн. наук *С.П. Мінеєв*; д-р техн. наук *В.П. Надутий*; д-р техн. наук *Т.А. Паламарчук*; д-р геол. наук *Л.І. Пимоненко*; д-р геол. наук *В.Ф. Приходченко* (Державний ВНЗ «Національний гірничий університет» МОН України, зав. кафедри геології та розвідки родовищ корисних копалин); д-р геол. наук *В.С. Савчук* (Державний ВНЗ «Національний гірничий університет» МОН України, професор кафедри геології та розвідки родовищ корисних копалин); д-р техн. наук *Є.В. Семененко*; д-р техн. наук *С.І. Скіпочка*; д-р техн. наук *К.К. Софійський*; д-р техн. наук *М.С. Четверик*; д-р техн. наук *Г.О. Шевченко*; д-р техн. наук *А.О. Яланський*.

Іноземні члени редакційної колегії:

д-р техн. наук *С.Д. Вікторов* (Інститут проблем комплексного освоєння надр Російської академії наук, Російська Федерація); д-р геол.-мінерал. наук *Б.І. Журбицький* (Всеросійський науково-дослідний геологорозвідувальний інститут вугільних родовищ, Російська Федерація); д-р техн. наук *Ю.П. Морозов* (Федеральна державна бюджетна освітня установа вищої професійної освіти Уральський державний гірничий університет, Російська Федерація); д-р техн. наук *Л.С. Шамганова* (Інститут гірничої справи ім. Д.А. Кунаєва Національної академії наук Республіки Казахстан, Республіка Казахстан).

Редактор видання (Print) д-р техн. наук *Т.В. Бунько*
Редактор видання (Online) канд. техн. наук *І.М. Слащов*

У збірнику представлені результати наукових досліджень в галузі динаміки та міцності, механіки еластомерів, безпеки складних технічних систем та проблем стійкого розвитку.

Для наукових працівників, аспірантів та студентів старших курсів вищих учбових закладів України.

Адреса веб-сторінки збірника: www.geotm.dp.ua

Рецензенти: Б.О. Блюсс, д-р техн. наук, професор
В.П. Франчук, д-р техн. наук, професор

СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

1. **БУЛАТ А.Ф., ДЫРДА В.И., ЛИСИЦА Н.И., МАРЬЕНКОВ Н.Г., ЖАРКО Л.А., КОЗУБ Ю.Г., ЛИСИЦА Н.Н.**
 Экспериментальные исследования характеристик сейсмозащитных опор
BULAT A.F., DYRDA V.I., LISITSA N.I., MAR'YENKOV N.G., ZHARKO L.A., KOZUB YU.G., LISITSA N.N.
 Experimental studies of seismic support characteristics 3
2. **БУЛАТ А.Ф., ДЫРДА В.И., ПУХАЛЬСКИЙ В.Н., ЛИСИЦА Н.И., ЧЕРНИЙ А.А., ЗАБОЛОТНАЯ Е.Ю.**
 Разработка и широкое промышленное внедрение вибрационных машин и комплексов выпуска и доставки урановых руд при подземной добыче
BULAT A.F., DYRDA V.I., PUHALSKIY V.N., LISITSA N.I., CHERNIY A.A., ZABOLOTNAYA YE.YU.
 Designing and widespread industrial implementation of vibratory machines and complexes for uranium ore underground mining and delivery 12
3. **КОБЕЦЬ А.С., УЛЕКСИН В.О., МЕЛЬНИЧЕНКО В.І., ЯЦУК В.М.**
 Визначення показників роботи дизеля при використанні біопалива
KOBETS A.S., ULEKSIN V.O., MELNYCHENKO V.I., YATSUK V.M.
 Study of a diesel engine performance at using a biofuel 21
4. **ШЕВЧЕНКО Г.А., ШЕВЧЕНКО В.Г., ШЛЯХОВА М.А., ЛЕБЕДЬ Г.Б.**
 Резонансы виброударных систем
SHEVCHENKO G.A., SHEVCHENKO V.G., SHLIAKHOVA M.O., LEBED G.B.
 Resonance of vibroimpact systems 28
5. **КРУКОВСКИЙ А.П.**
 Изменение поля напряжений вокруг выработки с различными видами крепи при ее сохранении после прохода лавы
KRUKOVSKIY A.P.
 Stress field changing around the tunnel with different types of supports which is to be conservated after the face has been driven 39
6. **КРУКОВСКАЯ В.В.**
 Моделирование связанных процессов, происходящих в углепородном массиве при ведении горных работ
KRUKOVSKAYA V.V.
 Simulation of coupled processes occurred in coal-rock massif during mining operations 48
7. **КОБЕЦЬ А.С., ДЫРДА В.И., КОБЕЦЬ А.Н., ТОЛСТЕНКО А.В.**
 Обобщённые математические модели в методах расчёта виброизоляции машин
KOBETS A.S., DYRDA V.I., KOBETS A.N., TOLSTENKO A.V.
 Generalized mathematical models in methods for calculating vibration insulation of machines 100
8. **ВОЛОВУК І.А.**
 Indicators of sustainable development for agriculture
ВОЛОВИК І.А.
 Індикатори устійчивого розвитку сільського господарства 111
9. **ДЫРДА В.И., ЛОГИНОВА А.А.**
 Некоторые проблемы энергосбережения при разрушении минерального сырья в ударно-центробежных дробилках
DYRDA V.I., LOGINOVA A.A.
 Some problems of energy saving at breaking mineral raw materials in the shock-centrifugal crusher 120

10. **КОЗУБ Ю.Г., КОЗУБ Г.А.**
Нелинейное деформирование многослойных резинометаллических амортизаторов
KOZUB YU.G., KOZUB G.A.
Non-linear deformation of multilayer rubber-metal shock-absorbers..... 127
11. **ДЫРДА В.И., СОКОЛ С.П., КОЗУБ Ю.Г., ТВЕРДОХЛЕБ Т.Е., КОЛБАСИН В.А.**
К расчёту массивных резинометаллических элементов при деформациях сжатия
DYRDA V.I., SOKOL S.P., KOZUB YU.G., TVERDOKHLEB T.YE., KOLBASIN V.A.
On calculation of massive rubber-metallic elements under compressive strains..... 139
12. **НАУМЕНКО М.О., НАУМЕНКО О.П.**
Бігова частина колісного рушія з аварійною опорою при статичному радіальному навантаженні системи «опора-шина-площина»
NAUMENKO M.O., NAUMENKO O.P.
Tread cap of the vehicle wheel with emergency frame at static radial loading of system “support-tire-plane” 148
13. **КУРНОСОВ С.А., ЗАДЕРИЙ В.В., ПИЛЮГИН В.И., ДЕМИДЕНКО А.Г., ЦИКРА А.А., АВЕРКИН Д.И., СИЛИЩЕВ А.Г.**
Влияние жесткости околоштрековых полос на конвергенцию контура выемочного штрека и состояние вмещающего массива
KURNOSOV S.A., ZADERIY V.V., Pilyugin V.I., DEMIDENKO A.G., TSIKRA A.A., AVERKIN D.I., BALDIN V.V., SILISHCHEV A.G.
How rib-side track rigidity impacts on the gate contour convergence and enclosing rock state..... 160
14. **ЦИКРА А.А., АВЕРКИН Д.И., ОПРЫШКО Ю.С., ЗАДЕРИЙ В.В.**
Обеспечение устойчивости подготовительных выработок на этапах их проведения и эксплуатации
TSIKRA A.A., AVERKIN D.I., OPRISKO Y. S., ZADERIY V.V.
Ensured sustainability of the preparatory roadways at the stages of their mining and exploitation..... 172
15. **СОКОЛ С.П., ДЫРДА В.И.**
Исследование наполненных резин при деформациях простого сдвига
SOKOL S.P., DYRDA V.I.
Research of filled rubber under of simple shear deformation 182
16. **ГРЕБЕНЮК С.Н.**
Напряжённно-деформированное состояние резинового виброизолятора с композитными вставками
GREBENYUK S.N.
Stress-strain state of the rubber vibration isolator with the composite insets 190
17. **ГУБЕНКО Д.И.**
Исследование зависимости надежности шахтной пневматической сети от утечек сжатого воздуха
GUBENKO D.I.
Study of dependence between the mine pneumatic system reliability and compressed air leakages 196
18. **ДИРДА В.И., КАЛГАНКОВ Є.В., ЦАНІДІ І.М., ЧЕРНІЙ О.А., КИРИЛЕНКО О.І.**
До розрахунку гумової футерівки з урахуванням особливостей поведінки матеріалу
DYRDA V.I., KALGANKOV YE.V., TSANIDY I.N., CHERNIY A.A., KIRILENKO A.I.
On calculation of the rubber lining with material specific behaviour taken into account..... 201

19. **ДОРОХОВ М.А., АГАЛЬЦОВ Г.Н., НОВИКОВА А.В., КАЛГАНКОВ Е.В., ЦАНИДИ И.Н., ЧЕРНИЙ А.А., ЛУЦЕНКО С.Н.**
 Экспериментальные исследования реологии резин
DOROKHOV M.A., AGALTSOV G.N., NOVIKOVA A.V., KALGANKOV YE.V., TSANIDY I.N., CHERNIY A.A., LUTSENKO S.N.
 Experimental research of rubber rheology 207
20. **КОРОВИН В.Ю., ШЕСТАК Ю.Г. ПОГОРЕЛОВ Ю.Н.**
 Исследование и практическое использование гидрометаллургических методов извлечения скандия при комплексной переработке рудного сырья
KOROVIN V.YU., SHESTAK YU.G. POGORELOV YU.N.
 Study and practical application of hydrometallurgical methods for scandium extraction during complex ore processing 214
21. **ЮРЕЧКО В.З., БОВА А.А., КАЛГАНКОВ Е.В., ЦАНИДИ И.Н., НОВИКОВА А.В.**
 Моделирование напряженно-деформированного состояния эластомерной футеровки
YURECHKO V.Z., BOVA A.A., KALGANKOV YE.V., TSANIDY I.N., NOVIKOVA A.V.
 Modeling of elastomeric lining stress-strain state 227
22. **ВАСЬКО В.М., ГРЕБЕНЮК С.Н., РЕШЕВСКАЯ Е.С., ДОРОХОВ М.А., АГАЛЬЦОВ Г.Н.**
 Расчёт эластомерной манжеты в условиях нелинейного деформирования
VASKO V.M., GREBENYUK S.N., RESHEVSKAYA K.S., DOROKHOV M.A., AGALTSOV G.N.
 Calculation of elastomeric collar in terms of nonlinear deforming 239
23. **МАРЕНИЧЕНКО В.В., ЛЕПЕТЬ Є.І.**
 Математична модель дискового плуга
MARENICHENKO V.V., LEPET YE.I.
 Mathematical model of the disk plow 246
24. **РАКША С.В., ГОРЯЧЕВ Ю.К., ОВЧАРЕНКО Ю.Н., КУРОПЯТНИК А.С.**
 Анализ влияния расположения опор на нагруженность несущего каната подвесной канатной дороги
RAKSHA S.V., GORYACHEV YU.K., OVCHARENKO YU. N., KUROPYATNIK A.S.
 How pillar layout impacts on the track cable loading in the overhead ropeway 251